

Luk

Chapter 6

Indonesian Interlinear

Reference: Indonesian Terjemahan Baru

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων; καὶ
Terjadilah -dan pada hari-Sabat berjalan Dia melalui ladang-gandum dan
[G1096](#) [G1161](#) [G1722](#) [G4521](#) [G1279](#) [G0846](#) [G1223](#) [G4702](#) [G2532](#)
- ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας, ψώχοντες
memetik -para murid Dia dan makan -bulir itu menggosok
[G5089](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2068](#) [G3588](#) [G4719](#) [G5597](#)
- ταῖς χερσίν.
dengan-tangan mereka
[G3588](#) [G5495](#)

Pada suatu hari Sabat, ketika Yesus berjalan di ladang gandum, murid-murid-Nya memetik bulir gandum dan memakannya, sementara mereka menggisarnya dengan tangannya.

- 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ
beberapa -dan dari orang-Farisi berkata Mengapa kalian-melakukan apa tidak
[G5100](#) [G1161](#) [G3588](#) [G5330](#) [G3004](#) [G5101](#) [G4160](#) [G3739](#) [G3756](#)
- ἔξεστιν τοῖς σάββασις?
diperbolehkan pada-hari Sabat
[G1832](#) [G3588](#) [G4521](#)

Tetapi beberapa orang Farisi berkata: "Mengapa kamu berbuat sesuatu yang tidak diperbolehkan pada hari Sabat?"

- 3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο
dan menjawab kepada mereka berkata -Yesus itu Tidak- pernahkah ini
[G2532](#) [G0611](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3004](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3761](#) [G3778](#)
- ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ, ὅποτε ἐπείνασεν αὐτὸς, καὶ οἱ μετ'
kalian-baca apa yang-dilakukan Daud, ketika ia-lapar dia dan -orang bersama
[G0314](#) [G3739](#) [G4160](#) [G1138](#) [G3753](#) [G3983](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3326](#)
- αὐτοῦ ὄντες;
dia yang-ada
[G0846](#) [G1510](#)

Lalu Yesus menjawab mereka: "Tidakkah kamu baca apa yang dilakukan oleh Daud, ketika ia dan mereka yang mengikutinya lapar,

- 4 ὥς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
bagaimana ia-masuk ke-dalam -Bait itu -dari Allah dan -roti itu -dari
[G5613](#) [G1525](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3624](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#)
- προθέσεως λαβὼν, ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὐς
persembahan mengambil ia-makan dan ia-memberi kepada-orang bersama dia yang
[G4286](#) [G2983](#) [G5315](#) [G2532](#) [G1325](#) [G3588](#) [G3326](#) [G0846](#) [G3739](#)
- οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν, εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;
tidak diperbolehkan dimakan kecuali hanya sendirian -oleh-para imam
[G3756](#) [G1832](#) [G5315](#) [G1487](#) [G3361](#) [G3441](#) [G3588](#) [G2409](#)

bagaimana ia masuk ke dalam Rumah Allah dan mengambil roti sajian, lalu memakannya dan memberikannya kepada pengikut-pengikutnya, padahal roti itu tidak boleh dimakan kecuali oleh imam-imam?"

5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ
 dan Ia-berkata kepada-mereka Tuhan adalah atas hari-Sabat -Anak itu -dari
[G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G2962](#) [G1510](#) [G3588](#) [G4521](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#)

ἀνθρώπου.

Manusia

[G0444](#)

| Kata Yesus lagi kepada mereka: "Anak Manusia adalah Tuhan atas hari Sabat."

6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ, εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν
 Terjadilah -dan pada lain hari-Sabat masuk Dia ke-dalam -sinagoga
[G1096](#) [G1161](#) [G1722](#) [G2087](#) [G4521](#) [G1525](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#)

συναγωγῆν καὶ διδάσκειν; καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ, καὶ ἡ χεὶρ
 itu dan mengajar dan ada seorang di-sana dan -tangan itu
[G4864](#) [G2532](#) [G1321](#) [G2532](#) [G1510](#) [G0444](#) [G1563](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5495](#)

αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.
 dia -yang kanan adalah kering
[G0846](#) [G3588](#) [G1188](#) [G1510](#) [G3584](#)

| Pada suatu hari Sabat lain, Yesus masuk ke rumah ibadat, lalu mengajar. Di situ ada seorang yang mati tangan kanannya.

7 παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν
 mengawasi -dan Dia -para ahli-Taurat dan -para orang-Farisi apakah pada
[G3906](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3588](#) [G1122](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5330](#) [G1487](#) [G1722](#)

τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.
 -hari Sabat Ia-menyembuhkan supaya mereka-dapat menuduh Dia
[G3588](#) [G4521](#) [G2323](#) [G2443](#) [G2147](#) [G2723](#) [G0846](#)

| Ahli-ahli Taurat dan orang-orang Farisi mengamati Yesus, kalau-kalau Ia menyembuhkan orang pada hari Sabat, supaya mereka dapat alasan untuk mempersalahkan Dia.

8 αὐτὸς δὲ ἦδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ
 Dia -sendiri mengetahui -pikiran itu mereka berkata -dan kepada-orang
[G0846](#) [G1161](#) [G1492](#) [G3588](#) [G1261](#) [G0846](#) [G3004](#) [G1161](#) [G3588](#)

ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειρε, καὶ στήθι εἰς
 laki-laki -yang kering mempunyai -tangannya itu Bangunlah dan berdirilah di
[G0435](#) [G3588](#) [G3584](#) [G2192](#) [G3588](#) [G5495](#) [G1453](#) [G2532](#) [G2476](#) [G1519](#)

τὸ μέσον. καὶ ἀναστὰς, ἔστη.
 -tengah itu dan bangun ia-berdiri
[G3588](#) [G3319](#) [G2532](#) [G0450](#) [G2476](#)

| Tetapi Ia mengetahui pikiran mereka, lalu berkata kepada orang yang mati tangannya itu: "Bangunlah dan berdirilah di tengah!" Maka bangunlah orang itu dan berdiri.

9 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἰ
 berkata -dan -Yesus itu kepada mereka Aku-bertanya kalian apakah
[G3004](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4314](#) [G0846](#) [G1905](#) [G4771](#) [G1487](#)

ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι? ψυχὴν
 diperbolehkan pada-hari Sabat berbuat-baik atau berbuat-jahat jiwa
[G1832](#) [G3588](#) [G4521](#) [G0015](#) [G2228](#) [G2554](#) [G5590](#)

σῶσαι ἢ ἀπολέσαι?
 menyelamatkan atau membinasakan
[G4982](#) [G2228](#) [G0622](#)

Lalu Yesus berkata kepada mereka: "Aku bertanya kepada kamu: Manakah yang diperbolehkan pada hari Sabat, berbuat baik atau berbuat jahat, menyelamatkan nyawa orang atau membinasakannya?"

- 10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔκτεινον
dan memandang-sekeliling semua mereka Ia-berkata kepadanya Ulurkanlah
[G2532](#) [G4017](#) [G3956](#) [G0846](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1614](#)
- τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ
-tanganmu itu kamu -dia -dan melakukannya dan dipulihkan -tangannya
[G3588](#) [G5495](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1161](#) [G4160](#) [G2532](#) [G0600](#) [G3588](#)
- χεῖρ αὐτοῦ.
itu dia
[G5495](#) [G0846](#)

Sesudah itu Ia memandang keliling kepada mereka semua, lalu berkata kepada orang sakit itu: "Ulurkanlah tanganmu!" Orang itu berbuat demikian dan sembuhlah tangannya.

- 11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί
mereka -sendiri dipenuhi kemarahan dan berbicara kepada satu-sama-lain apa
[G0846](#) [G1161](#) [G4130](#) [G0454](#) [G2532](#) [G1255](#) [G4314](#) [G0240](#) [G5101](#)
- ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
mungkin mereka-lakukan kepada-Yesus itu
[G0302](#) [G4160](#) [G3588](#) [G2424](#)

Maka meluaplah amarah mereka, lalu mereka berunding, apakah yang akan mereka lakukan terhadap Yesus.

- 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξελεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος
Terjadilah -dan pada -hari itu ini pergi Dia ke -gunung itu
[G1096](#) [G1161](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G3778](#) [G1831](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3735](#)
- προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ
berdoa dan Ia-adalah menghabiskan-malam dalam -doa itu -kepada
[G4336](#) [G2532](#) [G1510](#) [G1273](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4335](#) [G3588](#)
- Θεοῦ.
Allah
[G2316](#)

Pada waktu itu pergilah Yesus ke bukit untuk berdoa dan semalam-malaman Ia berdoa kepada Allah.

- 13 καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ
dan ketika menjadi siang Ia-memanggil -para murid Dia dan
[G2532](#) [G3753](#) [G1096](#) [G2250](#) [G4377](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G2532](#)
- ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν;
memilih dari mereka dua-belas yang juga rasul Ia-namakan
[G1586](#) [G0575](#) [G0846](#) [G1427](#) [G3739](#) [G2532](#) [G0652](#) [G3687](#)

Ketika hari siang, Ia memanggil murid-murid-Nya kepada-Nya, lalu memilih dari antara mereka dua belas orang, yang disebut-Nya rasul:

- 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ;
Simon yang juga Ia-namakan Petrus dan Andreas -saudara itu dia
[G4613](#) [G3739](#) [G2532](#) [G3687](#) [G4074](#) [G2532](#) [G0406](#) [G3588](#) [G0080](#) [G0846](#)
- καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην; καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον;
dan Yakobus dan Yohanes dan Filipus dan Bartolomeus
[G2532](#) [G2385](#) [G2532](#) [G2491](#) [G2532](#) [G5376](#) [G2532](#) [G0918](#)

Simon yang juga diberi-Nya nama Petrus, dan Andreas saudara Simon, Yakobus dan Yohanes, Filipus dan Bartolomeus,

15 καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν; καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου; καὶ Σίμωνα τὸν
 dan Matius dan Tomas dan Yakobus putra-Alfeus dan Simon -yang
[G2532](#) [G3156](#) [G2532](#) [G2381](#) [G2532](#) [G2385](#) [G0256](#) [G2532](#) [G4613](#) [G3588](#)
 καλούμενον Ζηλωτῆν;
 disebut Zelot
[G2564](#) [G2207](#)

Matius dan Tomas, Yakobus anak Alfeus, dan Simon yang disebut orang Zelot,

16 καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου; καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης.
 dan Yudas putra-Yakobus dan Yudas Iskariot yang menjadi pengkhianat
[G2532](#) [G2455](#) [G2385](#) [G2532](#) [G2455](#) [G2469](#) [G3739](#) [G1096](#) [G4273](#)

Yudas anak Yakobus, dan Yudas Iskariot yang kemudian menjadi pengkhianat.

17 καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος
 dan turun bersama mereka Ia-berdiri di tempat datar dan kerumunan
[G2532](#) [G2597](#) [G3326](#) [G0846](#) [G2476](#) [G1909](#) [G5117](#) [G3977](#) [G2532](#) [G3793](#)
 πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς
 besar murid Dia dan orang-banyak besar -dari rakyat dari seluruh -Yudea
[G4183](#) [G3101](#) [G0846](#) [G2532](#) [G4128](#) [G4183](#) [G3588](#) [G2992](#) [G0575](#) [G3956](#) [G3588](#)
 Ἰουδαίας, καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου, καὶ Σιδῶνος,
 itu dan Yerusalem dan -pesisir pantai Tirus dan Sidon
[G2449](#) [G2532](#) [G2419](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3882](#) [G5184](#) [G2532](#) [G4605](#)

Lalu Ia turun dengan mereka dan berhenti pada suatu tempat yang datar: di situ berkumpul sejumlah besar dari murid-murid-Nya dan banyak orang lain yang datang dari seluruh Yudea dan dari Yerusalem dan dari daerah pantai Tirus dan Sidon.

18 οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων
 yang datang mendengarkan Dia dan disembuhkan dari -penyakit itu
[G3739](#) [G2064](#) [G0191](#) [G0846](#) [G2532](#) [G2390](#) [G0575](#) [G3588](#) [G3554](#)
 αὐτῶν. καὶ οἱ ἐνοχλοῦμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο.
 mereka dan -orang yang-diganggu oleh roh jahat disembuhkan
[G0846](#) [G2532](#) [G3588](#) [G1776](#) [G0575](#) [G4151](#) [G0169](#) [G2323](#)

Mereka datang untuk mendengarkan Dia dan untuk disembuhkan dari penyakit mereka; juga mereka yang dirasuk oleh roh-roh jahat beroleh kesembuhan.

19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ; ὅτι δύναμις παρ'
 dan semua -orang-banyak itu berusaha menjamah Dia karena kuasa dari
[G2532](#) [G3956](#) [G3588](#) [G3793](#) [G2212](#) [G0680](#) [G0846](#) [G3754](#) [G1411](#) [G3844](#)
 αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.
 Dia keluar dan menyembuhkan semua
[G0846](#) [G1831](#) [G2532](#) [G2390](#) [G3956](#)

Dan semua orang banyak itu berusaha menjamah Dia, karena ada kuasa yang keluar dari pada-Nya dan semua orang itu disembuhkan-Nya.

20	Καὶ Dan G2532	αὐτὸς, Dia G0846	ἐπάρας mengangkat G1869	τοὺς -mata G3588	ὄφθαλμοὺς itu G3788	αὐτοῦ Dia G0846	εἰς kepada G1519	τοὺς -para G3588	μαθητὰς murid G3101	αὐτοῦ, Dia G0846
	ἔλεγεν, berkata G3004	Μακάριοι Berbahagialah G3107	οἱ -orang G3588	πτωχοί, miskin G4434	ὅτι karena G3754	ὑμετέρα milik-kalian G5212	ἐστὶν adalah G1510	ἡ -Kerajaan G3588	βασιλεία itu G0932	
	τοῦ -dari G3588	Θεοῦ. Allah G2316								

Lalu Yesus memandang murid-murid-Nya dan berkata: "Berbahagialah, hai kamu yang miskin, karena kamulah yang empunya Kerajaan Allah.

21	μακάριοι Berbahagialah G3107	οἱ -orang G3588	πεινῶντες yang-lapar G3983	νῦν, sekarang G3568	ὅτι karena G3754	χορτασθήσεσθε. kalian-akan-dikenyangkan G5526	μακάριοι Berbahagialah G3107
	οἱ -orang G3588	κλαίοντες yang-menangis G2799	νῦν, sekarang G3568	ὅτι karena G3754	γελάσετε. kalian-akan-tertawa G1070		

Berbahagialah, hai kamu yang sekarang ini lapar, karena kamu akan dipuaskan. Berbahagialah, hai kamu yang sekarang ini menangis, karena kamu akan tertawa.

22	μακάριοί Berbahagialah G3107	ἐστε kalian G1510	ὅταν ketika G3752	μισήσωσιν membenci G3404	ὑμᾶς kalian G4771	οἱ -manusia G3588	ἄνθρωποι, itu G0444	καὶ dan G2532	ὅταν ketika G3752
	ἀφορίσωσιν mereka-mengucilkan G0873	ὑμᾶς, kalian G4771	καὶ dan G2532	ὀνειδίσωσιν, mencela G3679	καὶ dan G2532	ἐκβάλωσιν membuang G1544	τὸ -nama G3588	ὄνομα itu G3686	ὑμῶν kalian G4771
	ὡς sebagai G5613	πονηρὸν, jahat G4190	ἔνεκα oleh-karena G1752	τοῦ -Anak G3588	Υἱοῦ itu G5207	τοῦ -dari G3588	ἀνθρώπου; Manusia G0444		

Berbahagialah kamu, jika karena Anak Manusia orang membenci kamu, dan jika mereka mengucilkan kamu, dan mencela kamu serta menolak namamu sebagai sesuatu yang jahat.

23	χάρητε Bersukacitalah G5463	ἐν pada G1722	ἐκείνῃ itu G1565	τῇ -hari G3588	ἡμέρᾳ, itu G2250	καὶ dan G2532	σκιρτήσατε; melompatlah G4640	ἰδοὺ lihatlah G3708	γὰρ, sebab G1063	ὁ -upah G3588
	μισθὸς itu G3408	ὑμῶν kalian G4771	πολὺς besar G4183	ἐν di G1722	τῷ -surga G3588	οὐρανῷ. itu G3772	κατὰ menurut G2596	τὰ -hal G3588	αὐτὰ yang-sama G0846	γὰρ sebab G1063
	ἐποίουν melakukan G4160	τοῖς kepada-para G3588	προφήταις nabi G4396	οἱ -nenek-moyang G3588	πατέρες itu G3962	αὐτῶν. mereka G0846				

Bersukacitalah pada waktu itu dan bergembiralah, sebab sesungguhnya, upahmu besar di sorga; karena secara demikian juga nenek moyang mereka telah memperlakukan para nabi.

24	Πλὴν Tetapi G4133	οὐαὶ celakalah G3759	ὑμῖν kalian G4771	τοῖς -orang G3588	πλουσίοις, kaya G4145	ὅτι karena G3754	ἀπέχετε kalian-telah-menerima G0568	τὴν -penghiburan G3588
	παράκλησιν itu G3874	ὑμῶν. kalian G4771						

Tetapi celakalah kamu, hai kamu yang kaya, karena dalam kekayaanmu kamu telah memperoleh hiburanmu.

- 25 οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ
Celakalah kalian -yang kenyang sekarang karena kalian-akan-lapar Celakalah
[G3759](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1705](#) [G3568](#) [G3754](#) [G3983](#) [G3759](#)
- οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.
-yang tertawa sekarang karena kalian-akan-berduka dan menangis
[G3588](#) [G1070](#) [G3568](#) [G3754](#) [G3996](#) [G2532](#) [G2799](#)

Celakalah kamu, yang sekarang ini kenyang, karena kamu akan lapar. Celakalah kamu, yang sekarang ini tertawa, karena kamu akan berdukacita dan menangis.

- 26 οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἶπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὰ
Celakalah ketika baik kalian berkata semua -manusia itu menurut -hal
[G3759](#) [G3752](#) [G2573](#) [G4771](#) [G3004](#) [G3956](#) [G3588](#) [G0444](#) [G2596](#) [G3588](#)
- αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες
yang-sama sebab melakukan kepada-para nabi-palsu -nenek-moyang itu
[G0846](#) [G1063](#) [G4160](#) [G3588](#) [G5578](#) [G3588](#) [G3962](#)
- αὐτῶν.
mereka
[G0846](#)

Celakalah kamu, jika semua orang memuji kamu; karena secara demikian juga nenek moyang mereka telah memperlakukan nabi-nabi palsu."

- 27 Ἄλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν: Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν,
Tetapi kepada-kalian Aku-berkata -yang mendengar Kasihilah -musuh itu kalian
[G0235](#) [G4771](#) [G3004](#) [G3588](#) [G0191](#) [G0025](#) [G3588](#) [G2190](#) [G4771](#)
- καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,
baiklah lakukanlah kepada-orang yang-membenci kalian
[G2573](#) [G4160](#) [G3588](#) [G3404](#) [G4771](#)

"Tetapi kepada kamu, yang mendengarkan Aku, Aku berkata: Kasihilah musuhmu, berbuatlah baik kepada orang yang membenci kamu;

- 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπιηρεζόντων
berkatilah -orang yang-mengutuk kalian berdoalah untuk -orang yang-menghina
[G2127](#) [G3588](#) [G2672](#) [G4771](#) [G4336](#) [G4012](#) [G3588](#) [G1908](#)
- ὑμᾶς.
kalian
[G4771](#)

mintalah berkat bagi orang yang mengutuk kamu; berdoalah bagi orang yang mencaci kamu.

- 29 τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν
kepada-orang-yang memukul kamu di -pipi itu berikanlah juga -pipi
[G3588](#) [G5180](#) [G4771](#) [G1909](#) [G3588](#) [G4600](#) [G3930](#) [G2532](#) [G3588](#)
- ἄλλην; καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν
yang-lain dan dari -orang-yang mengambil milikmu -jubah itu juga -baju
[G0243](#) [G2532](#) [G0575](#) [G3588](#) [G0142](#) [G4771](#) [G3588](#) [G2440](#) [G2532](#) [G3588](#)
- χιτῶνα μὴ κωλύσης.
itu jangan engkau-tahan
[G5509](#) [G3361](#) [G2967](#)

Barangsiapa menampar pipimu yang satu, berikanlah juga kepadanya pipimu yang lain, dan barangsiapa yang mengambil jubahmu, biarkan juga ia mengambil bajumu.

30 παντὶ αἰτοῦντί σε, δίδου; καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος
 kepada-setiap-orang yang-meminta kamu berilah dan dari -orang-yang mengambil
[G3956](#) [G0154](#) [G4771](#) [G1325](#) [G2532](#) [G0575](#) [G3588](#) [G0142](#)

τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει;
 -milik kamu jangan engkau-minta-kembali
[G3588](#) [G4674](#) [G3361](#) [G0523](#)

Berilah kepada setiap orang yang meminta kepadamu; dan janganlah meminta kembali kepada orang yang mengambil kepunyaanmu.

31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
 dan seperti kalian-ingin supaya melakukan kepada-kalian -manusia itu
[G2532](#) [G2531](#) [G2309](#) [G2443](#) [G4160](#) [G4771](#) [G3588](#) [G0444](#)

ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.
 lakukanlah kepada-mereka demikian-juga
[G4160](#) [G0846](#) [G3668](#)

Dan sebagaimana kamu kehendaki supaya orang perbuat kepadamu, perbuatlah juga demikian kepada mereka.

32 καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν
 dan jika kalian-mengasihi -orang yang-mengasihi kalian apakah untuk-kalian
[G2532](#) [G1487](#) [G0025](#) [G3588](#) [G0025](#) [G4771](#) [G4169](#) [G4771](#)

χάρις ἐστίν? καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς,
 kasih-karunia adalah juga sebab -para orang-berdosa -orang yang-mengasihi mereka
[G5485](#) [G1510](#) [G2532](#) [G1063](#) [G3588](#) [G0268](#) [G3588](#) [G0025](#) [G0846](#)

ἀγαπῶσιν.
 mengasihi
[G0025](#)

Dan jikalau kamu mengasihi orang yang mengasihi kamu, apakah jasmu? Karena orang-orang berdosa pun mengasihi juga orang-orang yang mengasihi mereka.

33 καὶ γὰρ, ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς,
 juga sebab jika kalian-berbuat-baik kepada-orang yang-berbuat-baik kepada-kalian
[G2532](#) [G1063](#) [G1437](#) [G0015](#) [G3588](#) [G0015](#) [G4771](#)

ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν? καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ
 apakah untuk-kalian kasih-karunia adalah juga -para orang-berdosa -hal yang-sama
[G4169](#) [G4771](#) [G5485](#) [G1510](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0268](#) [G3588](#) [G0846](#)

ποιοῦσιν.
 melakukan
[G4160](#)

Sebab jikalau kamu berbuat baik kepada orang yang berbuat baik kepada kamu, apakah jasmu? Orang-orang berdosa pun berbuat demikian.

34 καὶ ἐὰν δανίσητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν,
 dan jika kalian-meminjamkan kepada-orang dari-siapa kalian-berharap menerima
[G2532](#) [G1437](#) [G1155](#) [G3844](#) [G3739](#) [G1679](#) [G2983](#)

ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν? καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς
 apakah untuk-kalian kasih-karunia adalah juga orang-berdosa kepada-orang-berdosa
[G4169](#) [G4771](#) [G5485](#) [G1510](#) [G2532](#) [G0268](#) [G0268](#)

δανίζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα.
 meminjamkan supaya mereka-terima-kembali -yang sama
[G1155](#) [G2443](#) [G0618](#) [G3588](#) [G2470](#)

Dan jikalau kamu meminjamkan sesuatu kepada orang, karena kamu berharap akan menerima sesuatu dari padanya, apakah jasmu? Orang-orang berdosa pun meminjamkan kepada orang-orang berdosa, supaya mereka menerima kembali sama banyak.

- 35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανίζετε,
tetapi kasihilah -musuh itu kalian dan berbuat-baiklah dan meminjamkanlah
[G4133](#) [G0025](#) [G3588](#) [G2190](#) [G4771](#) [G2532](#) [G0015](#) [G2532](#) [G1155](#)
- μηδὲν ἀπελπίζοντες; καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ
tidak-ada yang-diharapkan-kembali dan akan-ada -upah itu kalian besar dan
[G3367](#) [G0560](#) [G2532](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3408](#) [G4771](#) [G4183](#) [G2532](#)
- ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου; ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ
kalian-akan-menjadi anak-anak Yang-Mahatinggi karena Dia baik adalah kepada
[G1510](#) [G5207](#) [G5310](#) [G3754](#) [G0846](#) [G5543](#) [G1510](#) [G1909](#)
- τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς.
-orang tidak-tahu-berterima-kasih dan jahat
[G3588](#) [G0884](#) [G2532](#) [G4190](#)

Tetapi kamu, kasihilah musuhmu dan berbuatlah baik kepada mereka dan pinjamkan dengan tidak mengharap balasan, maka upahmu akan besar dan kamu akan menjadi anak-anak Allah Yang Mahatinggi, sebab Ia baik terhadap orang-orang yang tidak tahu berterima kasih dan terhadap orang-orang jahat.

- 36 Γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς [καὶ] ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν.
Jadilah murah-hati seperti juga -Bapa itu kalian murah-hati adalah
[G1096](#) [G3629](#) [G2531](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4771](#) [G3629](#) [G1510](#)

Hendaklah kamu murah hati, sama seperti Bapamu adalah murah hati."

- 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε; καὶ μὴ καταδικάζετε,
dan jangan menghakimi dan tidak akan kalian-dihakimi dan jangan menghukum
[G2532](#) [G3361](#) [G2919](#) [G2532](#) [G3756](#) [G3361](#) [G2919](#) [G2532](#) [G3361](#) [G2613](#)
- καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.
dan tidak akan kalian-dihukum Ampunilah dan kalian-akan-diampuni
[G2532](#) [G3756](#) [G3361](#) [G2613](#) [G0630](#) [G2532](#) [G0630](#)

"Janganlah kamu menghakimi, maka kamu pun tidak akan dihakimi. Dan janganlah kamu menghukum, maka kamu pun tidak akan dihukum; ampunilah dan kamu akan diampuni.

- 38 δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. μέτρον καλὸν, πεπιεσμένον, σεσαλευμένον,
Berilah dan akan-diberikan kepada-kalian takaran baik ditekan diguncang
[G1325](#) [G2532](#) [G1325](#) [G4771](#) [G3358](#) [G2570](#) [G4085](#) [G4531](#)
- ὑπερεκχυνόμενον, δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν, ᾧ γὰρ
melimpah mereka-akan-berikan ke -pangkuan itu kalian dengan sebab
[G5240](#) [G1325](#) [G1519](#) [G3588](#) [G2859](#) [G4771](#) [G3739](#) [G1063](#)
- μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.
takaran yang-kalian-pakai akan-ditakarkan-kembali kepada-kalian
[G3358](#) [G3354](#) [G0488](#) [G4771](#)

Berilah dan kamu akan diberi: suatu takaran yang baik, yang dipadatkan, yang digoncang dan yang tumpah ke luar akan dicurahkan ke dalam ribaanmu. Sebab ukuran yang kamu pakai untuk mengukur, akan diukur kepadamu."

- 39 Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, Μῆτι δύναται
 Ia-berkata -dan juga perumpamaan kepada-mereka Tidak-mungkinkah dapat
[G3004](#) [G1161](#) [G2532](#) [G3850](#) [G0846](#) [G3385](#) [G1410](#)
- τυφλός, τυφλὸν ὀδηγεῖν? οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθρον ἐμπεσοῦνται?
 orang-butā orang-butā menuntun Bukankah keduanya ke-dalam lubang akan-jatuh
[G5185](#) [G5185](#) [G3594](#) [G3780](#) [G0297](#) [G1519](#) [G0999](#) [G1706](#)

Yesus mengatakan pula suatu perumpamaan kepada mereka: "Dapatkah orang buta menuntun orang buta? Bukankah keduanya akan jatuh ke dalam lubang?"

- 40 οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον; κατηρτισμένος δὲ
 Tidak ada murid lebih-tinggi-dari -guru itu yang-telah-dilatih -tetapi
[G3756](#) [G1510](#) [G3101](#) [G5228](#) [G3588](#) [G1320](#) [G2675](#) [G1161](#)
- πᾶς ἔσται, ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
 setiap-orang akan seperti -guru itu dia
[G3956](#) [G1510](#) [G5613](#) [G3588](#) [G1320](#) [G0846](#)

Seorang murid tidak lebih dari pada gurunya, tetapi barangsiapa yang telah tamat pelajarannya akan sama dengan gurunya.

- 41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
 Mengapa -dan kamu-melihat -selumbar itu -yang di -mata itu -dari
[G5101](#) [G1161](#) [G0991](#) [G3588](#) [G2595](#) [G3588](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3788](#) [G3588](#)
- ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ, ὀφθαλμῷ οὐ
 saudara kamu -balok -tetapi itu -yang di -mata sendiri itu tidak
[G0080](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1161](#) [G1385](#) [G3588](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2398](#) [G3788](#) [G3756](#)
- κατανοεῖς?
 kamu-perhatikan
[G2657](#)

Mengapakah engkau melihat selumbar di dalam mata saudaramu, sedangkan balok di dalam matamu sendiri tidak engkau ketahui?

- 42 πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄδελφέ, ἄφες
 Bagaimana dapatkah berkata kepada-saudara itu kamu Saudaraku biarlah
[G4459](#) [G1410](#) [G3004](#) [G3588](#) [G0080](#) [G4771](#) [G0080](#) [G0863](#)
- ἐκβάλλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν
 aku-mengeluarkan -selumbar itu -yang di -mata itu kamu sendiri -balok
[G1544](#) [G3588](#) [G2595](#) [G3588](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3788](#) [G4771](#) [G0846](#) [G3588](#)
- ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων? ὑποκριτὰ, ἔκβαλε
 di -mata itu kamu itu tidak melihat Hai-orang-munafik keluarkanlah
[G1722](#) [G3588](#) [G3788](#) [G4771](#) [G1385](#) [G3756](#) [G0991](#) [G5273](#) [G1544](#)
- πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε
 dahulu -balok itu dari -mata itu kamu dan barulah
[G4412](#) [G3588](#) [G1385](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3788](#) [G4771](#) [G2532](#) [G5119](#)
- διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
 kamu-akan-melihat-dengan-jelas -selumbar itu -yang di -mata itu -dari
[G1227](#) [G3588](#) [G2595](#) [G3588](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3788](#) [G3588](#)
- ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν.
 saudara kamu untuk-dikeluarkan
[G0080](#) [G4771](#) [G1544](#)

Bagaimanakah engkau dapat berkata kepada saudaramu: Saudara, biarlah aku mengeluarkan selumbar yang ada di dalam matamu, padahal balok yang di dalam matamu tidak engkau lihat? Hai orang munafik, keluarkanlah dahulu balok dari matamu, maka engkau akan melihat dengan jelas untuk mengeluarkan selumbar itu dari mata saudaramu."

43 Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλόν, ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν; οὐδὲ
 Tidak sebab ada pohon baik menghasilkan buah busuk tidak-juga
[G3756](#) [G1063](#) [G1510](#) [G1186](#) [G2570](#) [G4160](#) [G2590](#) [G4550](#) [G3761](#)

πάλιν δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν;
 sebaliknya pohon busuk menghasilkan buah baik
[G3825](#) [G1186](#) [G4550](#) [G4160](#) [G2590](#) [G2570](#)

"Karena tidak ada pohon yang baik yang menghasilkan buah yang tidak baik, dan juga tidak ada pohon yang tidak baik yang menghasilkan buah yang baik.

44 ἕκαστον γὰρ δένδρον, ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ, γινώσκεται. οὐ γὰρ
 setiap sebab pohon dari -buahnya sendiri itu dikenal tidak sebab
[G1538](#) [G1063](#) [G1186](#) [G1537](#) [G3588](#) [G2398](#) [G2590](#) [G1097](#) [G3756](#) [G1063](#)

ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλῆν
 dari semak-duri orang-memetik buah-ara tidak-juga dari semak anggur
[G1537](#) [G0173](#) [G4816](#) [G4810](#) [G3761](#) [G1537](#) [G0942](#) [G4718](#)

τρυγῶσιν.
 orang-memetik
[G5166](#)

Sebab setiap pohon dikenal pada buahnya. Karena dari semak duri orang tidak memetik buah ara dan dari duri-duri tidak memetik buah anggur.

45 ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
 -Orang baik itu dari -perbendaharaan baik itu -dari hati
[G3588](#) [G0018](#) [G0444](#) [G1537](#) [G3588](#) [G0018](#) [G2344](#) [G3588](#) [G2588](#)

αὐτοῦ, προφέρει τὸ ἀγαθόν; καὶ ὁ πονηρὸς, ἐκ τοῦ πονηροῦ,
 dia mengeluarkan -yang baik dan -orang jahat dari -yang jahat
[G0846](#) [G4393](#) [G3588](#) [G0018](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4190](#) [G1537](#) [G3588](#) [G4190](#)

προφέρει τὸ πονηρόν. ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας, λαλεῖ τὸ
 mengeluarkan -yang jahat dari sebab kelimpahan hati berbicara -mulut
[G4393](#) [G3588](#) [G4190](#) [G1537](#) [G1063](#) [G4051](#) [G2588](#) [G2980](#) [G3588](#)

στόμα αὐτοῦ.
 itu dia
[G4750](#) [G0846](#)

Orang yang baik mengeluarkan barang yang baik dari perbendaharaan hatinya yang baik dan orang yang jahat mengeluarkan barang yang jahat dari perbendaharaannya yang jahat. Karena yang diucapkan mulutnya, meluap dari hatinya."

46 Τί δέ με καλεῖτε Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἅ
 Mengapa -dan Aku kalian-memanggil Tuhan Tuhan dan tidak melakukan apa
[G5101](#) [G1161](#) [G1473](#) [G2564](#) [G2962](#) [G2962](#) [G2532](#) [G3756](#) [G4160](#) [G3739](#)

λέγω?
 Aku-katakan
[G3004](#)

"Mengapa kamu berseru kepada-Ku: Tuhan, Tuhan, padahal kamu tidak melakukan apa yang Aku katakan?"

- 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με, καὶ ἀκούων μου τῶν
 Setiap-orang -yang datang kepada Aku dan mendengar milik-Ku -perkataan
[G3956](#) [G3588](#) [G2064](#) [G4314](#) [G1473](#) [G2532](#) [G0191](#) [G1473](#) [G3588](#)
- λόγων, καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίτιν ἐστίν
 itu dan melakukan itu akan-Aku-tunjukkan kepada-kalian siapa ia-adalah
[G3056](#) [G2532](#) [G4160](#) [G0846](#) [G5263](#) [G4771](#) [G5101](#) [G1510](#)
- ὅμοιος.
 serupa
[G3664](#)

Setiap orang yang datang kepada-Ku dan mendengarkan perkataan-Ku serta melakukannya -- Aku akan menyatakan kepadamu dengan siapa ia dapat disamakan --,

- 48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν,
 Ia-serupa adalah seorang membangun rumah yang menggali dan memperdalam
[G3664](#) [G1510](#) [G0444](#) [G3618](#) [G3614](#) [G3739](#) [G4626](#) [G2532](#) [G0900](#)
- καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν; πλημμύρης δὲ γενομένης,
 dan meletakkan fondasi di-atas -batu karang banjir -dan datang
[G2532](#) [G5087](#) [G2310](#) [G1909](#) [G3588](#) [G4073](#) [G4132](#) [G1161](#) [G1096](#)
- προσέρηξεν ὁ ποταμός τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν
 menghantam -sungai itu -rumah itu itu dan tidak mampu
[G4366](#) [G3588](#) [G4215](#) [G3588](#) [G3614](#) [G1565](#) [G2532](#) [G3756](#) [G2480](#)
- σαλευῖσαι αὐτήν, διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσαι αὐτήν.
 menggoyahkan itu karena -telah dengan-baik dibangun itu
[G4531](#) [G0846](#) [G1223](#) [G3588](#) [G2573](#) [G3618](#) [G0846](#)

ia sama dengan seorang yang mendirikan rumah: Orang itu menggali dalam-dalam dan meletakkan dasarnya di atas batu. Ketika datang air bah dan banjir melanda rumah itu, rumah itu tidak dapat digoyahkan, karena rumah itu kokoh dibangun.

- 49 ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ μὴ ποιήσας, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ
 -orang -tetapi yang-mendengar dan tidak melakukan serupa adalah seorang
[G3588](#) [G1161](#) [G0191](#) [G2532](#) [G3361](#) [G4160](#) [G3664](#) [G1510](#) [G0444](#)
- οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου; ἢ προσέρηξεν
 membangun rumah di-atas -tanah itu tanpa fondasi yang menghantam
[G3618](#) [G3614](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1093](#) [G5565](#) [G2310](#) [G3739](#) [G4366](#)
- ὁ ποταμός, καὶ εὐθύς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς
 -sungai itu dan segera runtuh dan adalah -kehancuran itu -dari
[G3588](#) [G4215](#) [G2532](#) [G2112](#) [G4098](#) [G2532](#) [G1096](#) [G3588](#) [G4485](#) [G3588](#)
- οἰκίας ἐκείνης, μέγα.
 rumah itu besar
[G3614](#) [G1565](#) [G3173](#)

Akan tetapi barangsiapa mendengar perkataan-Ku, tetapi tidak melakukannya, ia sama dengan seorang yang mendirikan rumah di atas tanah tanpa dasar. Ketika banjir melandanya, rumah itu segera rubuh dan hebatlah kerusakannya."